

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Guidelines for Promoting Participation in Management of MICE Creative
Tourism Network Partners for Local Communities,
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

จาร์ริก ดาดี¹ และอภิชาติ พานสุวรรณ²

Jarruk Dardee and Apichart Pansuwan

Received: July 27, 2022

Revised: September 07, 2023

Accepted: September 12, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่าย 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่าย และ 3) นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย 1) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่าย กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกชุมชน 7 ชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 159 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว และการทดสอบแอลเอสดี และ 2) นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่าย ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้นำชุมชน สมาคม ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการ จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding Author, e-mail: apichat_asm@hotmail.com, Tel. 094-9782426

ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่าย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านกลุ่มชุมชน เพศ และอาชีพ มีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน และ 3) นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ควรส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ของชุมชนท้องถิ่น ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างแรงจูงใจ ควรส่งเสริมกิจกรรม/โครงการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ควรนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ และควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงชุมชน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, การมีส่วนร่วม, ชุมชนท้องถิ่น, บริหารภาคีเครือข่าย, ไม่ซ์

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the level of participation in management of network partners; 2) to compare the participation in management of network partners, and 3) to present guidelines for promoting participation in management of MICE creative tourism network partners for local communities, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research process consisted of 1) studying and comparing the level of participation in managing network partners. The sample group consisted of 159 community members from 7 communities in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The sample was selected using a Stratified Random Sampling. The tool used in the research was a questionnaire with a reliability of 0.88 and the data were analyzed using mean, standard deviation, T-test, one-way analysis of variance, and LSD testing; and 2) to present guidelines for promoting participation in managing network partners. 15 Key informants were community leaders, associations, entrepreneurs, the private sector, government agencies, and experts or

academics using purposive sampling. The research tools used were interviews and descriptive data analysis with content analysis. The research results found that 1) the level of participation of partners in the MICE creative tourism network for local communities, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, overall, was at the highest level in every aspect. The aspect with the highest average was participation in monitoring and evaluation and the aspect with the lowest average was the aspect of participation in receiving benefits; 2) comparison of participation in managing network partners classified by personal factors found that aspect of community groups, gender, and occupations were involved in managing MICE creative tourism network partners for local communities, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was different; and 3) presenting guidelines for promoting participation in MICE creative tourism network partners for local communities, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, namely, the development of products and services that were unique and identity of the local community should be promoted. Personnel potential should be developed as well as motivation should be created. Creative tourism activities/projects should be promoted. Technology should be applied in sales promotion and public relations and should develop the infrastructure for ease of access to the community.

Keywords: Creative Tourism, Participation, Local Communities, Network Partners Management, Mice

บทนำ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) ได้เล็งเห็นความสำคัญ การพลิกฟื้นการท่องเที่ยวไทยเพื่ออนาคตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน (Building Forward a Better Tourism For All) โดยคำนึงถึงประโยชน์ของ 3 กลุ่มหลัก 1) ประชาชน (People) 2) รายได้ (Profits) 3) ความยั่งยืน (Planet) ด้วยวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่าง ครอบคลุมและทั่วถึงในเวลา 5 ปี คือ “การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่า มีความสามารถในการปรับตัว เติบโตอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วม (Rebuilding High Value Tourism Industry with Resilience, Sustainability and Inclusive Growth)” เพื่อเกิดการบูรณาการเครือข่าย

การทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการผลักดันให้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับความท้าทายและสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2566)

อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) เป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมขององค์กร การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การจัดประชุมนานาชาติ และการจัดแสดงสินค้าเข้าด้วยกัน โดยมีการจัดการที่ดีและสมบูรณ์อย่างมืออาชีพ ทั้งด้านการบริการ ด้านสถานที่ ด้านการจัดประชุม ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ด้านเครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก ด้านการรับส่งสินค้าที่จะจัดแสดงด้านพิธีการและศุลกากร ประกอบด้วย 4 กลุ่ม (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน), 2561) ได้แก่ 1) ธุรกิจการจัดประชุมองค์กร (Meeting: M) คือ การรวมกลุ่มของผู้คนเพื่อที่จะอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน โดยเป็นการประชุมที่มีขนาดเล็ก 2) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive: I) คือ การเดินทางเพื่อพักผ่อนส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การพักผ่อนหรือความตื่นเต้นเป็นหลัก โดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจหรือหน้าที่การงานของบุคคล 3) การจัดประชุมวิชาชีพ (Convention: C) คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมุ่งการให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมงานการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมงาน 4) การจัดแสดงสินค้า (Exhibition: E) คือ การนำเสนอสินค้าและบริการที่มีการเชิญผู้เข้าร่วมงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชักจูงให้เกิดการขายแก่ผู้เข้าร่วมงาน ซึ่งทั้ง 4 ประเภทนี้รวมเรียกว่า MICE Business (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2557) โดยการท่องเที่ยวรูปแบบธุรกิจไมซ์เป็นธุรกิจกลุ่มหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยต่อยอดและสร้างเครือข่ายการค้าการลงทุนของนักธุรกิจไทยและชาวต่างชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจที่อยู่ในภาคการท่องเที่ยวโดยตรง (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน), 2561) รวมทั้งก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจที่อยู่ในภาคการท่องเที่ยวโดยตรง รัฐบาลจึงกำหนดให้การท่องเที่ยวรูปแบบธุรกิจไมซ์ เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมภาคบริการที่สำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบใหม่นำเอารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาผสมผสานเข้ากับศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวและชุมชน ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการยอมรับจากองค์การยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) (วิยะดา เสรีวิชัยสวัสดิ์, 2555) โดยการนำแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาปรับใช้กับภาคการท่องเที่ยวและบริการเพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มค่าและมูลค่า บนพื้นฐานของเทคโนโลยีที่ทันสมัยหรือแรงงานจำนวนมาก

ด้วยปัจจัย 4 ประการ คือ “ทุน” มาบวกกับ “ความคิดสร้างสรรค์” และผสมเข้ากับ “สินทรัพย์ทางวัฒนธรรม” และ “ทักษะเฉพาะตัว” (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2558) ซึ่งหัวใจสำคัญเน้นการเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรม การเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแล โดยการดำเนินงานครอบคลุม 5 ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (ศศิชา หมดมลทิล, 2561) สนับสนุนการฟื้นฟู วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บอกถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ความเป็นชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคม โดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรม และประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุคสมัย มีการสืบทอดสู่คนรุ่นหลัง เป็นเครื่องมือในการพัฒนา เศรษฐกิจ และขีดความสามารถในการแข่งขัน (เปรม ถาวรประภาสวัสดิ์, 2562) ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะคนในชุมชนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสถาบันการศึกษาควรตระหนักถึงการปรับตัวในการทำงานแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นสำคัญ โดยชุมชนพื้นที่เขตจังหวัดภาคกลางตอนบน (พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท และอ่างทอง) มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาที่โดดเด่น อีกทั้งยังมีพื้นที่ทางการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตที่น่าสนใจ ชุมชนจึงได้ร่วมกันก่อตั้งเป็น วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวทั้งในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รองรับการมาเยือนเยือนของนักท่องเที่ยว (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564)

ด้วยประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรมมากกว่า 30 ปี กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งภาคกลางที่สามารถพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจไมซ์ขนาดใหญ่ ด้วยโครงข่าย การคมนาคม โรงแรม ที่พักหลายระดับ สถานที่จัดการประชุม จัดงานสัมมนา สถานที่ท่องเที่ยว เพื่อเป็นรางวัลมากมาย รวมไปถึงศูนย์จัดแสดงนิทรรศการที่สะดวกสบาย ได้รับการออกแบบโดย คำนึงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของความเป็นไทย สำหรับการจัดงานกิจกรรมธุรกิจครบวงจร รวมถึงการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชุมชนเข้ามาร่วมกัน ซึ่งสิ่งที่สำคัญภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด พบว่า มีจุดอ่อนด้านศักยภาพของผู้นำ บุคลากร ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ ส่งผลขาดการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ขาดด้านการสร้างจุดเด่น จุด

ขายใหม่ ขาดการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ร่วมกับการส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าถึงชุมชน และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ รวมถึงความสะดวกและความปลอดภัย ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดขาดการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วม รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ด้านการตลาดและการขาย และการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมการบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน กลุ่มชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถเพิ่มแนวทางดำเนินงานร่วมกันพัฒนาศักยภาพแนวทางการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้เหมาะสมในการดำเนินงาน ขับเคลื่อนภาคีเครือข่าย นำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พร้อมยกระดับสู่เมืองไม่ซ์ซิตี้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ขั้นตอนวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ ประชากรที่เป็นสมาชิกในชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 182 คน ประกอบด้วย สมาชิก 7 ชุมชน ดังนี้ 1) ชุมชนโสมสแต่ย์เกาะเกิด 2) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โสมสแต่ย์ไทรน้อย 3) วิสาหกิจชุมชนโสมสแต่ย์คลองรางจระเข้ 4) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านของพ่อ 5) สมาคมท่องเที่ยวโดยชุมชนพระนครศรีอยุธยา 6) วิสาหกิจชุมชนตำบลคลองจิก 7) วิสาหกิจชุมชนผักไห่ขนมไทยไกลหวาน (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2565) (สำนักงานเกษตรอำเภอ 31 ธันวาคม 2565) จำนวน 159 คน จากการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยสูตร (Yamane, T., 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ ส่วนที่ 2) การมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ละด้านมีคำถาม 5 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล รวม 20 ข้อ โดยใช้ Rating Scale 5 ระดับ ส่วนที่ 3) ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC ของข้อคำถามทุกข้อ อยู่ที่ 0.88 ซึ่งนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกในชุมชน จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าเที่ยงตรง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 ระยะเวลาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 25-30 เมษายน 2566

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบแอลเอสดี (Fisher LSD)

2. วิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้ ผู้นำชุมชน/สมาคม/ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการ จำนวน 15 คน ผู้เชี่ยวชาญบทบาทเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มผู้สนองตอบนโยบาย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ ผู้ที่มีประสบการณ์ มีชื่อเสียง มีบทบาทสำคัญด้านการมีส่วนร่วม

บริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 3 ตอน 1) ข้อมูลทั่วไป ดังนี้ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ วันที่ สถานที่ ตำแหน่ง/หน้าที่/สังกัด ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด การมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาเขียนรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล โดยมุ่งเน้นการค้นหาข้อสรุปและการตีความสำคัญ และนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย ด้วยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษา แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.45) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกในกลุ่มชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.49) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.55) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.58), และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านกลุ่มชุมชน เพศ และอาชีพ มีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน ส่วนด้านสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน มีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิง

สร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาคม ผู้ประกอบการ และภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการ จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลักดันให้เกิดแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน โดยภาพรวมชุมชนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาการวิเคราะห์สาเหตุและปัญหาต่าง ๆ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์โครงการต่าง ๆ ของชุมชน และการพัฒนาทักษะหรือองค์ความรู้ให้กับชุมชนหรือกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากร วัฒนธรรม ประเพณี ที่นำมาใช้ในโครงการ กิจกรรม เพื่อร่วมหารือในประเด็นที่สำคัญ รวมถึงความจำเป็นในการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ให้เกิดการเรียนรู้สู่รุ่นต่อไป

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน การปฏิบัติงานเปิดโอกาส เปิดใจ เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของชุมชน และพยายามสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พร้อมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ เช่น ทุนสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาชุมชน และส่วนเชิงคุณภาพ เช่น ความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ คุณค่า ความรู้สึกทางจิตใจ เช่น ความสุขกาย สุขใจ ความประทับใจ ข้อดีข้อเสียของการจัดกิจกรรม รวมถึงผลกระทบจากการจัดกิจกรรม เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ในด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการหารือ ประชุม และร่วมพูดคุยถึงคุณภาพและประสิทธิภาพ ในความสำเร็จของการจัดกิจกรรม เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนในการประเมินผล และปัญหาหรืออุปสรรค เพื่อพิจารณาแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิตกร ยืนยง (2561) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด หากผู้นำและสมาชิกชุมชนมีการมีส่วนร่วมตั้งแต่การค้นหาปัญหาและสาเหตุเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ร่วมคิดริเริ่มกิจกรรมและโครงการใหม่ ๆ ของชุมชน ร่วมกำหนดการใช้แหล่งทรัพยากร ร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอปัญหาและแนวทางการพัฒนาและส่งเสริม อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวไมซ์เพื่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวลิต เกตุมงคลสิทธิ์ (2562) พบว่า คณะกรรมการชุมชนของเขตบางคอแหลมกรุงเทพมหานคร มีการมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อม ด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยปริญา บุตรอยู่ (2557) พบว่า พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง เกิดพลังของชุมชน ร่วมกันคิด วางแผน ปฏิบัติรับผิดชอบในการพัฒนา และร่วมแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน คำนึงถึงชีวิตดั้งเดิม วัฒนธรรม ประเพณีอยู่ในระดับน้อย

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมกระบวนการ วิธีการ หรือการรายงานผล อันเกิดขึ้นในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรสิน ุปรณ์ วัสดุ หรือแรงงานเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมของชุมชน เพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในชุมชน ส่วนใหญ่ถือว่าเป็นอาชีพเสริมเพื่อนำมาสนับสนุนอาชีพหลัก ถือเป็นฐานเศรษฐกิจครอบครัวชุมชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชวลิต เกตุมงคลสิทธิ์ (2562) พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยศราวุฒิดาวกรงแก้ว (2563) พบว่า ประชาชนมีความคิดต่อการทำแผนปฏิบัติเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้การจัดกิจกรรมชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมรับค่าตอบแทน รางวัล เครื่องมือหรือเครื่องอุปโภคบริโภค และงบประมาณ หรือแม้กระทั่งการรับรู้ถึงคุณค่าทางจิตใจ ความประทับใจ และรู้สึกดีต่อการมีส่วนร่วมของกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิศ ยืนยง (2561) พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครนายก ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจงติ โพธิ์สลัด (2558) พบว่า สละแรงงานเพื่อช่วยในการดำเนินโครงการ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้กับชุมชนซึ่ง อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด อันเนื่องจากสมาชิกชุมชนหรือคณะกรรมการหรือตัวแทนได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล การแก้ไขปัญหาหรือตรวจสอบการการใช้งบประมาณอย่างเป็นเหตุเป็นผลในกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือโครงการต่าง ๆ ในชุมชน ขวลิต เกตุมงคลสิทธิ์ (2562) พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านกลุ่มชุมชน เพศ และอาชีพ มีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

3. นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผน ควรเน้นให้ชุมชนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจ ปลั่งศรัทธา รวมถึงแรงจูงใจ ร่วมกำหนดคณะกรรมการโครงการ เพื่อสร้างเครือข่ายภายในชุมชน หรือระหว่างชุมชน สร้างเครือข่ายของชุมชน รวมถึงกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตวีร์ เกษมสุข (2561) พบว่า ความเข้มแข็ง (Strong Community) เกิดขึ้นได้หากสมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพราะการมีส่วนร่วมชุมชนจะเป็นพลังชุมชนที่ผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนในแต่ละขั้นตอนให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับกิตติการุญณ์ ปฏิพันธ์ (2558) พบว่าภาวะผู้นำแบบระบบ (Systematic Leadership) ด้วยการมีความยืดหยุ่น มีความสามารถพิเศษในการคิด การตัดสินใจอย่างเป็นระบบ คิดเชิงสร้างสรรค์

ให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน เชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างสมดุล และบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนดการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ หาจุดร่วมเพื่อการทำงานร่วมกัน ตระหนักถึงการนำทรัพยากรชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการจัดกิจกรรม/โครงการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างสร้างสรรค์ โดยคณะกรรมการเปิดโอกาสให้ผู้นำ สมาชิก และประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเห็นพ้องตรงกันในบริหารจัดการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่หลากหลาย รวมถึงการนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ เทคโนโลยีการตลาดและประชาสัมพันธ์ แต่ละกิจกรรม/โครงการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของมิ่งมกล รอดวัตร์ (2560) พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุน จึงไม่ค่อยมีส่วนร่วมในด้านนี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของขวัญภา สุขคร และคณะ (2560) พบว่า ควรเชื่อมโยงการพัฒนาทุกมิติและมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์เน้นการท่องเที่ยวขนาดเล็ก บนพื้นฐานของเรื่องราว เน้นคุณภาพและความเป็นมาตรฐาน เน้นอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อนำมาสร้างเป็นตราสัญลักษณ์ทำการท่องเที่ยว เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล” อันเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่การปฏิบัติร่วมกัน

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ ชุมชนและคณะกรรมการสร้างความผูกพันร่วมกันระหว่างสมาชิก ร่วมวางข้อตกลงกันในเรื่องการบริหารเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มชุมชน รวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ทุนสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ้ำอย่างเหมาะสม รวมถึงการส่งเสริมในด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักคุณค่าและความสำคัญในการนำทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงภาคภูมิใจในมรดกของท้องถิ่นใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงคำนึงถึงผลกระทบข้อดี ข้อเสีย และการร่วมวางกฎระเบียบหรือข้อบังคับในการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพรณ แสนหล้า, สุรศักดิ์ จันทลา และสุนทร สายคำ (2565) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สร้างความเป็นเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจถึงผลประโยชน์จากโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีรพรต สมนึก และคณะ (2559) พบว่า การสร้างรูปแบบเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถพัฒนาขึ้นได้ตามกระบวนการคือ การค้นหาศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบ

เครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อปรับวิสัยทัศน์และการนำมาประยุกต์ใช้สำหรับเครือข่ายของตนเองการอบรมเชิงปฏิบัติการในการสร้างเครือข่ายในด้านการบริหารจัดการในประเด็นต่าง ๆ ของเครือข่าย เช่น การให้บริการรวมถึงการแสดงผลและการต้อนรับการกระจายผลประโยชน์ การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเครือข่าย ตลอดจนการประสานงานและร่วมกิจกรรมของเครือข่าย เป็นต้น

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล หลังจากการจัดกิจกรรม/โครงการเสร็จสิ้นแล้ว ชุมชนและคณะกรรมการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรร่วมตรวจสอบ ประเมินผลการทำงานร่วมกัน ร่วมพูดคุยถึงความสำเร็จของกิจกรรม ความคุ้มค่า ด้านเวลา งบประมาณ หรืออุปสรรค ปัญหาและแนวทางการแก้ไขหรือเสนอแนะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการส่งเสริมและพัฒนาก่อให้เกิดเชิงสร้างสรรค์ไม่ซ้ำ (MICE) เพื่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพทาย ธาราคักดี (2559) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการและชุมชน ความสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนและปฏิบัติงานการติดตามและประเมินผล การวางแผนดำเนินกิจกรรมและการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาร่วมกันตามลำดับเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนัชชา ทิพนเตร (2565) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและด้านการรับฟังความคิดเห็นส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 แนวทางการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมด้านวางแผนงาน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล โดยบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการบริหารภาคีเครือข่าย ทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ/การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) ให้เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการชุมชนให้เกิดเอกลักษณ์ อัตลักษณ์หนึ่งเดียวของชุมชน โดยนำเครื่องมือทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ รวมถึงเทคโนโลยีมาประยุกต์สามารถตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อคุณค่าทางวัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากรชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ในกิจกรรม/โครงการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การท่องเที่ยวและกีฬา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ เพื่อผลักดันและพัฒนาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นควรกำกับดูแลแบบเป็นพี่เลี้ยง และหน่วยงานระดับภูมิภาค เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร โดยเฉพาะภาวะผู้นำของคนในชุมชน และบูรณาการเครือข่ายร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เกิดความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคการศึกษา และนักท่องเที่ยว จำเป็นต้องร่วมมือกัน สร้างจุดเด่น พัฒนาจุดขายใหม่ ด้านสินค้าและบริการที่โดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ด้านมาตรฐานการสินค้าและบริการ รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของความจริงใจ และตั้งอยู่บนผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและท้องถิ่นควรเข้ามาช่วยส่งเสริมและพัฒนา ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระบบการขนส่ง รถ ราง เรือ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา เพื่อการร่วมมือกัน ควรพิจารณาขอบเขต ภาระหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างแท้จริงมีความเข้มแข็งและจริงจัง

3. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรสร้างกิจกรรม/โครงการรูปแบบใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ธุรกิจไมซ์ (MICE) โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ผ่าน Application เช่น Line, Facebook Tik Tok หรือ YouTube เพื่อส่งเสริมการขายสินค้าและบริการ รวมถึงสามารถประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่นมากกว่า 1 รูปแบบของชุมชน เพื่อเพิ่มความหลากหลายตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีสนใจในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไมซ์ (MICE) เพื่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรมีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนชาวบ้านที่ยังไม่มีบทบาทหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ธุรกิจไมซ์ (MICE) ทางตรง นอกจากสิทธิประโยชน์ทางอ้อมที่ได้รับผ่านสวัสดิการของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). *ด้วยประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (อัครา) กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2558). *ภาวะผู้นำใหม่ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์*. เข้าถึงได้จาก <https://www.academia.edu>

- ขวัญภา สุขคร และคณะ. (2560). การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองไม่หมุนตามกาลเวลา. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต* , 13(2), 1-26.
- จตุรี โพธิ์สัด. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- จิตรวิทย์ เกษมสุข. (2561). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. เข้าถึงได้จาก <https://tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/11618>
- ชลิต เกตุมงคลสิทธิ์. (2562). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชนเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนิต ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก. *มหาวิทยาลัยปทุมธานี. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 5(2), 119-135.
- นัชชา ทิพนตร. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 9(8), 395-413.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557). *ธุรกิจไมซ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : เฟิร์นข้าหลวง พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ปริญญา บุตรอยู่. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลเมื่อประจวบคีรีขันธ์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปวีรพรต สมนึก และคณะ. (2559). การสร้างรูปแบบเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในเส้นทางท่องเที่ยวตามริมน้ำโขงของจังหวัดอุบลราชธานี. (รายงานการวิจัย). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เปรม ถาวรประภาสวัสดิ์. (2562). พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559 : การรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร.

- แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570). (2566, มีนาคม 24). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 140 ตอนที่ 70 ง, หน้า 39-146.
- เพทาย ธารศักดิ์. (2559). ศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการท่องเที่ยว). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ภัสรพรรณ แสนหล้า, สุรศักดิ์ จันทลา และสุนทร สายคำ (2565) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : วิทยาเขตขอนแก่น.
- มิ่งกมล รอดวัตร. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). คณะรัฐประศาสนศาสตร์และสังคม : มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- วิยะดา เสรีวิชัยสวัสดิ์. (2555). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยให้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์). บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ศราวุฒิ ดาวกรแก้ว. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์, 14(37), 80-93.
- ศศิชา หมดมลทิล. (2561). การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : กรมที่ดิน.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). (2561). รายงานสถิติอุตสาหกรรมไมซ์ ปีงบประมาณ 2561. ใน โครงการสำรวจสถิติการจัดประชุมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและการจัดงานแสดงสินค้านานาชาติในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ 2561. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน).
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2558). องค์ความรู้ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: คู่มือและแนวทางการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York : Harper and Row Publications.